

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 »
 Helyben házhoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 »
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
 évi utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kóriratát visszadási
 vagy megőrzésére nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A forrás kutató.

Érdekes dolog az a forrás kutatás.

A Természettudományi Közlöny ugyan azt írta nemrégiben, hogy óvakodjunk a forráskutatóktól — hanem azért mégis csak azt látjuk, hogy a hol a hivatásos, diplomával és akadémiai tagsággal szabadalmazott geológusok hiába keresgélnek kutat, egy ugynevezett forráskutató körüljárják, kezében mogyorófavesszővel s a hol a szabadalmazott tudományú férfiak még csak kutatni is fölöslegesnek tartották, egyszerre megáll a forráskutató és vizet jelez. Ez a jelzés némileg különbözik a geológiai vetődésekből, feltűnésekből, felszínalakulásokból kikövetkeztetett megjelölésektől; az utóbbiaknál ha ásnak, kut, jó mély kut okvetlenül lesz, csak viz nem igen akad benne; a forrás kutató által megjelölt helyen ellenben rendszeren nem kell nagyon mélyre ásni, de viz — az van benne.

Mikor az ilyen különös tehetséggel megaldott ember viz után kutat, egy egyszerű mogyorófavillát metsz le a bokorról, a friss favillát két kezébe veszi s megindul. A mikor viz fölé ér, az ágacska egyszerre elhajlik a kezében olyan erővel, hogy maga a forráskutató sem tudja visszatartani. Legalább így olvassuk a híres nevezetes forráskutatókról s a kik láttak ilyen érdekes vízfelfedezést, maguk is így adják elő.

Csak egy a bökkenő: nem tudni, ki a forráskutató? Senki sem tudja magáról sem, míg véletlenül rá nem bukkan, hogy benne van-e ez a különös tehetség vagy nincs?

Ilyen forráskutatót keresünk már mi is több mint egy évtized óta a magyar politikai élet sivatagján. Egy csepp viz kellene nekünk ebben a tikkasztó száraz Szaharában, a melyben már az emberek egy részének nemcsak a vére, hanem az esze is felforrott. Egy csepp viz, a mely egy kis józanságot, egy kis tisztulást hozna az agyakra — és ezt a kijózanító vízceppet nem tudta még senki megtalálni.

Jártak erre felé forráskutatók minden pártból. Kezükhöz vették a varázsvesszőt — és szépen le is tették eredmény nélkül. Átvette más, elindult és az ő keze sem volt szerencsésebb. Most aztán Lukács László vette kezébe az ország va-

rázsvesszejét s elindult a megváltó, üdítő viz keresésére a magyar politikai sivatagon.

Egyelőre a vessző nem mozdul.

Justhék ugyanazzal a makacs rövidlátással fogadják Lukácsot, mint a melylyel megbuktatták a koalíciót, a magyar vezényszót, a bank magyarosítását, a resolúciót és Héderváryt. Nekik most is Bokányi, Viád, Jászi és a többi Jakab kell. Lukács nem hozza a magyar felsőbb-ség halálos ítéletét: az általános titkosat, tehát ellene is küzdeni kíván Justh párja a technikázás ostoba dorongjával. Még csak hire jár, hogy Lukács nem enged magának diktáltatni Justhtól — s Makó felől már is felhangzik a fenyegetőzés: technikázunk tovább.

Ilyen biztatások után nem valószínű, hogy Lukács varázs vesszeje megmozduljon s forrás kutatása sikerrel járjon.

Okosabb dolog volna azt a mogyoróvesszős szelid forrás kutatást egyszer már abbahagyná. Mirevaló ez az örökös kísérletezés, a melynél soha sem tudjuk, lesz-e valamikor sikere? Hajlós, gyöngye vessző helyett valamivel hatékonyabb, kijózanítóbb eszközt vegyen kezébe Lukács — minden forrásnál jobb és alaposabb kijózanítást fog vele elérni.

*

Az első minisztertanács.

A »M. T. I.« jelenti Lukács László miniszterelnök ma befejezte a kabinet megalakítását. A miniszterelnök megtartja magának a belügyminiszteri és az ő felsége személye körüli miniszterium tárcáit; a pénzügyi tárcát pedig Teleszky Jánosnak, a pénzügyminiszter volt államtitkárának ajánlotta fel.

A horvát miniszter Josipovich Géza, v. b. t. i. lesz. A többi tárcát a Khuen-Héderváry-miniszterium tagjai töltik be. Az új kabinet kinevezésére vonatkozó felterjesztését ma délelőtt felküldötték ő felsége kabinetirodájához. Az új kormány tagjai ma délelőtt Lukács László elnökele alatt már meg is tartották első értekezletüket, melyen Teleszky János, az új pénzügyminiszter és Josipovich Géza horvát miniszter is résztvettek.

Lukács és az ellenzék.

Amint a Bud. Tud. irányadó helyről értesül, Lukács László miniszterelnök még bécsi útja előtt alkalmat fog keresni arra, hogy az ellenzéki pártok vezetőivel érintkezésbe lépjen. Kossuthot már tegnap délben meglátogatta a miniszterelnök és tárgyalt vele.

Lukács tárgyalásai.

Lukács László miniszterelnök ma elsősorban Kossuth Ferencet kereste fel, és vele hosszabb ideig tanácskozott. Háromnegyed 12 órától 2 óráig tartott a tanácskozás. Mikor Lukács távozott Kossuthtól, az újságírók valóságilag megrohanták a miniszterelnököt, aki azonban nagyon zárkózott volt és csak annyit mondott, hogy Kossuth kommunikét fog kiadni a tanácskozásról. E kommunikében Kossuth és Lukács között a tanácskozásokban Lukács mint kezdeményező szerepelt. Lukács elodázhatatlannak tartotta a választói jog megoldását. E megoldás igen tág körvonalak között és demokratikus jellegű lenne. — A választói jogban azonban a magyarság szupremációját biztosítani kell. A véderő tárgyában Lukács kijelentette, hogy azokat az akadályokat, melyek felmerültek jórészt lefogja küzdeni.

Kossuth Ferencről Justh Gyulához ment a miniszterelnök. Justh Gyulával 5 órától 7 óráig tárgyalt Lukács. A tárgyalásról semmit sem árultak el. Justh Gyula senkinek sem nyilatkozott.

Hogy azonban megegyezés felé közelednek az bizonyítja, hogy Justh a tárgyalás után igen jókedvű volt. Justh Gyulával a tárgyalásokat holnap folytatni fogják.

Beavatott helyről nyert információ szerint a tárgyalások folyamán Lukács kijelentette, hogy autorizációja van arra nézve, hogy Aufenberg illetéktelen beavatkozását visszautasíthatja. Lukácsnak módjában van és ki is jelentette, hogy a véderő tárgyában azokat a módosításokat, melyeket a Héderváry kormány beígért, koresztől fogja vinni. A költségek redukálásáról azonban szó sem lehet. Annyit azonban kívánt Lukács, hogy a magyar iparnak egyforma részesedése lesz az osztrákkal.

A választói jog dolgában Lukácsnak kész javaslata még nincs. Kijelentette, hogy ő a választói jogot egyelőre átmenetileg akarja reformálni 2 és 5 éves turnusokban. A kerületek száma természetesen növekedni fog. Egy 100 kerületből álló kuriában a választói jog általános egyenlő községenkénti titkos lesz.

A házszabály revízió módosítása szintén elkerülhetetlen.

ÜZLET MEGNYITÁS! **FRÁTER ÉS KOSMINSKY**
rövidáru, vászon, bélésáru és posztó üzlete
 Telefon 384. **Rákóczy-ut 3. sz. (Veiszlovits ház) alatt MEGNYILT.** Telefon 384.

Liszt Ferencz.

Irta és a Kath. Kőr Liszt-ünnepélyén felolvasta:
Vueskits Jenő.

»Különös, hogy a zenészek mekkora hányada, mondhatnám tulnyomó rész-, mennyire nem tud megbarátkozni Liszt zenéjével, dacára minden ujszerűségének, nagyszerűségének. Nem szólok azokról, akik eo ipso hadilábon állnak mindennel, ami új és szokatlan. De voltak Liszt idejében, sőt még ma is vannak nagy erős zenészek, akik épen sértődtek tőle a muzsikától, vagy legalább is nagyon föltételesen fogadták el, ha ugyan csak meg nem tűrték. Értelhetetlen, hogy míg pl. nálunk Wagner ellen Brahms ellen mukkanni sem igen mernek, pedig volna ott egy is, más is, ami kifogásolható, addig a Liszt muzsika szabad tere a gáncsnak. A zeneferenstől kezdve a zeneakadémiai növendékig mindenki talál ott sok kifogásolni valót.« M. t. H! Ezek a szavak Bartók Béla szavai. Azért idézem őket, mert teljesen egyetértek veük magam is, másrészt azért, hogy világosan lássák, hogy az tény, amely előadásom alapjául és kiindulásául szolgál, csakugyan tény. Tény nevezetesen az, hogy Liszt Ferencz még ma sincs az a magaslapon, amelyen ugyanis, mint művészeknek, ugyanis, mint embernek, helye sebben mint művészműveinek állania kellene. Hiszen még Wagnernek is csak rajongói vannak, olyanok, akiket elfogott a ragadás nagy láz, amely halandó-ról-halandóra száll, igaz megértői kevesen. Azt mondtam: *hiszen*. Igen. Mert Waguert még könnyebb megérteni, mint Lisztet: Wagner cselekményeket, drámát, mozgalmasságot, tehat külső kézzelfoghatóságot ábrázol grandiózus zenéjében, Liszt pedig belső, finom cselekményt, a végtelen érzelmi skálájú, a sokszor szertelen szívnek érzéseit, amely érzések azonban az embernek programjából, a gondolatból táplálkoznak. S hogy még ezeknek a gondolatoknak milyenségéről is tájékozódjunk, csak egyet írok ide, Liszt Ferencznek övallomását. Ezt mondja magáról: »Musicienphilosophe, né au Parnasse, venant du Doute, allant à la Verité.« Bö cselő vagyok és zenész, aki a Parnassuson születtem, a Kétség országából indultam s az igazság felé törtetek.

Azt az embert, aki gondolatokkal dolgozik, ritkán szokták megérteni. Még ritkábban értik meg akkor, ha művész az, aki gondolatokkal dolgozik. S legritkábban, ha az a művész olyan nagy, mély az örök embernek feneketlen mélységeiről való gondolatokkal dolgozik, mint Liszt Ferencz. Három nagy munkájának csak a címe is elég arra, hogy bemutassa Liszt gondolatvilágát.

Faust, Dante, Krisztus. Ime mélyen tisztelt hallgatóim: itt van, ebben a három címben van benne az a filozóf-muzsikus, aki elindult a kétség országából és beletorkollott az igazságba. Amennyi gondolatba mártott érzés, vagy érzést lehellő gondolat e két határ között van mindaz a nagy és fölséges tartalom benne van Liszt muzsikájában.

Egy hónappal ezelőtt ugyanezen mélyen tisztelt hallgatóság előtt volt alkalmam a művészetéről szólni. Akkor, ha ugyan méltóztatnak még rá emlékezni, arra az eredményre jutottam, hogy a művészetnek és az örökkévalóságoknak problémája egymás mellett vannak a művészet az örökkévalóság kapuit vivő lira. Igazán, nincs talán egyetlen művész sem, akinek alkotásai ezt az igazságot annyira megláttatnák, mint a Liszt Ferenczét. S ezzel meg is mondtam azt is, mit nem értenek Liszt Ferencz heroikus nagyságában. Azt a gondolati és érzelmi tartalmat, amely az ember céljait, vágyait, reményeit komolyan veszi és ezekből az örök célokból és

vágyakból táplálkozik. Azt a meggyőződés, amelynek Liszt egész életében és életével hirdetője volt, hogy nemcsak a noblesse oblige, hanem a genie méginkább oblige. Azt a meggyőződést, hogy Liszt a művészet hivatását épen olyan komolyan és mélyen fogja föl, mint a legnagyobbak: mint Shakespeare, mint Schiller, mint Eötvös, mint Madách És ebből világosan következik egy dolog. Wagnernek megvolt Liszt-je, aki fölszínre hozta. Liszt csudálatos insprizációja és intuíciója, az az önzetlenség, amely ment a legundokabb művész irigységtől és amely csak az örökkévalókban élő ember lelkében fogantatik meg, megértette, sőt elmondhatjuk, megadta a világnak Wagnert. Lisztnek is meglesz a maga Wagnerje, nem az a német titán, aki nagyon is önző volt arra, hogy élete fontos feladatává tegye a Liszt propagandát. Lisztnek is meglesz a maga Wagnerje: az a kor, amely másképp fogja föl a művészetet, mint a mai. Az a kor, amely Lisztben nemcsak az üres technikázót látja, amely benne nem csak egy új brilláns zongoratechnika megalapítóját tiszteli, hanem az a kor, az a fölfogás, amely megérti benne, vagy inkább vele együtt átérzi azt a mélyes tartalmat, amelynek megemésztéséhez sokoldalú tanumány, szerető, elmélyedés, küönösen pedig ideálok szerint berendezkedett élet kell. S ha igazán eljön számára a megértés kora, ez őt mint minden idők egyik legnagyobb és legértelmesebb zenészt fogja ünnepelni.

Csudálatosnak látszik, hogy ilyen súlyos tartalommal járó nagy emberrel szemben hogyan hangoztatják olyan sokan az üresség, a tartalmatlan csillogás vádját. Ez a csudálatosnak látszó érthetlenség mindjárt szétfoszlik, ha meggondoljuk a következőket: Liszt reformátor, újító volt. Őt vette föl a fonalat, ahol Beethoven elejtette: a IX. szimfónia bámulatos tartalmát és arányait megérve és tovább haladt ezen az úton. A szimfóniából a *szimfonikus költeményt* fejlesztette ki, amellyel új és tartalmas gondolatának kifejezésére új műformát is alkotott. Épen azért, mert az érzésnek és gondolatnak szerves kapcsolatát az emberben találta meg, hitt annak a lehetőségében, hogy a zene ez a leguniverzálisabb művészet kifejezheti az érző és a gondolkodó embernek, vagyis az egész embernek lelki világát. Igaz, hogy voltak előtte is, akik ezt a gondolatot megsejítették. De Liszt, akinek lelki fejlődése tanulmányozása nélkül zenéje egyáltalában nem érthető, magából merítette, magából fejlesztette ki ezt a hatalmas eredményt. Mikor Paganini játékát meghallja, elhatározza, hogy a zongora paganiijévé lesz és éjt napot összesző, hogy minden képzelhető fogást, érintést, billentést lehetővé tegyen a zongoráján. De közben folyton tapasztal, folyton intenzív lelki életet él, olvas és gondolkodik. Leleki életének és tartalmának fejlődése, érzelmeinek és gondolatainak kapcsolata és egyre finomodása adják meg neki azt az erőt, hogy kitartóan küzdjön le minden nehézséget. Mert neki az előadó művésznak brilláns technikára nemcsak azért van szüksége, hogy leverje Thalberget, hanem azért, hogy kifejezhesse, amit eddig nem tudtak: az érző és gondolkodó embert, az egész embert, amelynek érzelmeiből gondolatok sarjadnak, gondolatai pedig még akkor sem hidegek, ha a matematikus látszólagos objektivitásával jelennek meg.

Aki az ézelemnek és gondolatnak viszonyát ismeri, aki tudja, hogy az érzés sokszor éveken keresztül absorbeálja a vajuló gondolatot, míg végre kipattan belőle a gondolat, aki tehát az érzéseknek gondolat protomálójá értékét ismeri, azt megérti állítólagos ürességét Lisztnek Számos munkája van olyan, amely tisztán üres

csüdu-nk, brilláns technikai pompázásnak tűnik föl. Holott pszichológiai képtelenség, hogy az, aki a művészet lényegének megértéséhez oly közel férközött, mint Liszt, hogy az, aki éhez és szomjuhozza a tartalmas igazságot annyira, hogy nagy és mély gyökerű univerzális műveltségét tisztára autodidaxis útján szerzi meg, aki csak a kezeit zongorára téve elbódítja és narkotizálja a hallgatóságát, mondom pszichológiai képtelenség, hogy ez az ember mint komponista üresséjűség és hiúság legyen alkotásaiban. Bizonyos, hogy szerető és nagyra-becsülő megértéssel járó elmélyedés tudunkra adja, hogy nem egy munkája van, amelyben a gondolat-protomálójó érzés őszint: melegsége izzik.

Kisebb alkotásai közül nem egyikben rámutathatunk azon motívumokra, amelyek még ki nem alakuló gondolatsorozatnak hordozói de amelyek későbbben valamely hatalmas nagy alkotásának még hatalmasabb gondolatrendszerét látják el éltető, meleg érzéssel. Ugyanugyan van ő is, mint teszem Madách Imre, akinek lírai töredékei egy-egy elősöhajtás az Ember tragédiája hatalmas koncepciójához.

És itt még külön kell szólatom Lisztnek *érzéseiről* is. Mert ezek az érzések nem közönséges halandói. Ezek az érzések a legcsöndesebb pianissimotól a legharsogóbb és legdémonibb fortissimóig terjednek Végtelen határaik a Crux lidelis, a choral rendezett bensősége és a féktelenül tomboló rapszódia látszólagos képtelensége. Ezek az érzések ugyanis gondolatokból táplálkoznak, Liszt gondolatai pedig épen a vallomása szerint vannak adva: né au Parnasse, venant du Doute, allant à la Verité. S így a diabolikus, a démoni, a fantázia sötét végtelen képeitől ihletett képtelenség hangulata, az irónia, a gúny, a metsző szarkazmus, a finomabb persziflás, az ódai magas röptűség és hevület épen úgy megokoltak igazán nagy szívében, mint ahogy megokoltak a legfinomabb lid hangnemnek lágy lirizmusa, a dórnak pozitív, szertelenség nélkül való erős bite, melyből sugárzik a gondolat igazsága. E részben az *Années de pèlerinage* darabjaira hivatkozom: a *Sposalizia*, a gyönyörű, egyenletességű nemes kompozíciójára, amelyből szinte kilép a Rafael érzelemvilága; az *Il Penseroso*-re, amely Michel-Angelo gyönyörű szobrát zenében éli át, tele van a gondolkodó ember mélyes gyászával, megérzékítve a nagy Michel-Angelouak Hypnos-áról irt szavait. »Kedves nekem az álom, még kedvesebb, mint az, hogy köből vagyok — míg segígyen, gyalázat uralkodnak. Semmit sem látni, semmit sem érezni a legfőbb boldogság, kérlek azért, csöndesen beszéljetek« — a *Dante fantáziára*, melyben legkedvesebb irójának érzelmi világát tükrözteti:

Einem göttlichen Gedichte
Hat er alles einverleibt.
Mit so ew'gen Feuerzügen
Wieder Blitz in Felsen schreibt.

A *pax*-nak, a mennyi békének édes hangulata lehellő az *Angelus*, mely igazán akár zongorán, akár harmóniumon, akár mint vonósnyegyes telve van mélyeséges áhitattal. E sorozatot a *Sursum corda* val fejzi be. Mind ezek a kompozíciók alapja a vallásban megtisztult és megszentelt emberszeretet keresztény érzése, amelyek bensőségesek, mélyek és a szenvedésnek üdvösséges iskolájában megszilárdultak. Hivatkozom itt a *magyar rapszódia*ra is, amelyek legismertebb alkotásai ugyan, de amelyeket a műkritika, különösen a magyar műkritika művészi szempontból általában kevésbé tart sikerülteknek. Azt hiszem, itt a kritika kiinduló pontja a hibás, amely részint a ritmizálás magyartalanságát, részint a formák nem szerves, nem logikus halmozását veti a szemére pl. a

Az új csipke-áruházban

KOSSUTH-UTCZA

Turul cipőüzlet mellett.

férfi- és női nap- és esőernyők, ridikülők, husvéti illatszerek, ugyszintén minden más elgondolható elegáns divat- és szükségleti cikkek bámulatos olcsó áron kerülnek eladásra.

XII. rapszódiaiban. Ami a ritmusok ügyét illeti, teljesen alaptalan a szemrehányás, mert hiszen a magyar ritmusok ügye még tisztázva most sincsen; de meg ha tudjuk, micsoda eleme Lisztnek a ritmus, akkor azt is tudjuk, hogy ebbe az ő életet teremtő művészi eszközébe beleszólunk nem szabad; ami a formák halmozását illeti, szintén csak az egyedül helyes nézőpont lehet az irányadó, ez pedig az, hogy a rapszódia Lisztnél szertelen érzéseknek *pszichológiailag megokolt* kapcsolódása. A formák kapcsolódását még a legképtelenebbnek látszó kapcsolódását is épen az érzésnek szertelensége okolja meg, amelyben a gondolatok fölwillannak ugyan, de nem simplexen, könnyen fölismérhetőleg, vagy első jelentésében: épen úgy, mint Petőfi Örültjében, vagy Vörösmarty Vén cigányában a formák és szekundér, terciér-értelemben vett gondolatok kapcsolata nem a logikus átlátszóság.

Épen ez a *szertelenség* az, amelyet Liszt a cigányokban annyira bámult s ami meg tévesztette őt. A fantáziának az a vad ösereje és féktelensége, amelyet bennük megtalált, azt a hiedelmet keltette benne, hogy a magyar nótának egyrészt lassuja és a lassura következő féktelen friss-e csak ennek a népnek temperamentumából születhetett. Mert hiszen Liszt nem ösmerte a magyart tapasztalásból, érintkezésből, csak könyvekből, vagy olyan társaságokból, amelyekben épen ezt a duhajkodó féktelenséget nem figyeihte meg. Pedig épen a fantáziának ezek a hirtelen átmenetei jellemzők a mulató magyarra: ez a sirva vigadás, ez a lassura következő hajrá, amely az asztal tetejére ugratja a legényt, amely kiszóratja vele mind egy szálíg a csárdából azokat, akinek képe nem tetszik a mulatónak. Csakhogy Liszt a mulató magyart nem ismerte. Nem mulatva pedig a magyar nagyon józan nép. Neki még a népművészet is csak akkor lelki szükség, ha *ráter*. Neki még a szive nagy keserősége kiöntésére is csak akkor van ideje, ha munka nincsen. Ha ösmerte, ezt a józan, ezt a dolgozó, ezt a szántó-vető magyar embert ösmerte Liszt Ferenc s ilyenről képtelenség föltételezni, hogy olyan szertelen, olyan türes melódiákat fakasztott lelki meghatottságának ábrázolására.

Az a bizonyos *sujtásos magyarság* azonban, melynek szűk háloköre van, nagyon meg haragudott világgjáró nagy tíra ezért a tévedéséért. Magyarságát abban kereste, hogy ha muzsikusz, tudja-e a magyar nótát. Mivel a magyar nóta dolgát — miat egy őt kritizáló atyafitől hallottam Sopron megyébe — *»elbintotta,«* nem is volt ő magyar soha. Még kaputos emberek, akik az irás tudásban járatosak, még ilyenek is föetik vele szemben ezt a keserű vádat s olyan argumentumokkal támogatják, hogy nem tanult meg magyarul stb.

M. T. H. Igaz, hogy szép nyelv ez a mi nyelvünk és az is igaz, hogy minden magyar embernek kell ezt tudnia. De ha olyan magyar ember akad, akinek igen-igen sok más dolga mellett egyik legelső gondja, hogy nemzetét beleiktassa valami uton módon az európai kultúránemzetek sorába, mint Liszt Ferenc, ha olyan magyar ember akad, aki szóval, tetteivel ugyancsak megmutatja, hogy erős és nemzeteket hordoz a szivében, annak a tettei beszélnek, nagyon is magyarul beszélnek.

A magyarság csakugyan reménységet és bizalmat meríthet ennek a nagy fiának életéből is. Igaz, még nem vagyunk ott, hogy Liszt Ferenc műveiből kimutattuk volna, mi hát bennük a magyar génius alkotása. Csakhogy ennek a kimutatása igen-igen nehéz föadat. Német életiról pl. *dalaiban* nagyon is észreveszik, hogy nem igazi német, nem is francia ember irta őket, de emellett annak eldönése, hogy

hol és miben nyilatkozik meg hát a magyar szellem nagy alkotóképessége, egyelőre azért is lehetetlen, mert a magyar lélek igazi megösmérésére is még csak most folynak a népművészet adatait gyűjtő kísérletek, másrészt Liszt munkái is nagyon nehezen buvárolhatók már csak azért is, mert egy-két keretbebb kompozícióját kivéve nagyon nehéz hozzájuk utni. Egy azonban bizonyos. Élete és kompozíciói között épen olyan szoros összefüggés van, mint pl. Madách élete és az Ember tragédiája között. Nagyon nehéz és figyelmvs vizsgálattal mutathatja ki itt is a magyar művészi lélek életet lehellő alkotó-képességét. De hogy élete és művészete olyan szoros, olyan szerves kapcsolatot mutat, hogy a művészetét olyan komoly, nagy erkölcsi értéknek tudta fölfogni és minden idegen hatás ellenére ilyen értéknek meg is őrizni, az, hogy sokszor ócsárolt, de csak az olyan »szakértőköl« ócsárojt transseripcióiban nem magának akart tóket kovácsolni, hanem közkinccsé akarta a műremekeket még pedig művésziileg sokszorosítani, s mindenképp az, hogy ő, a kétségek és forrongások honából induló filozóf-poéta olyan gyögyörű, krisztusi harmóniával fejezi be kompozíciót és életét, mindezek őszinte és nagy diadalai a magyar egyenességnek, a magyar akaratörök józanságnak, a magyar urságnak, őzetlenségnek, szóval a Krisztussal beoltott erős dereku szárnyaló fantáziájú magyar temperamentumnak.

Politikai hírek.

Auffenberg bukása. A Graeer Tagespost vasárnapi száma közli: Bécsi munkatársunk föltétlenül hiteles forrásból arról értesül, hogy Auffenberg lovag hadügyminiszter már a legközelebbi napokban le fog mondani, mert legfelsőbb helyen is belátták, hogy nem volna képes a magyar parlamenti többség támadásaival szemben helyt állani a rezolúció körül állítólag megindított sajtóhadjárata után. Utódául Potiorek tábornag, Bosznia Hercegovina jelenlegi tartományi főnöke van kiszemelve. Auffenberg feládozása biztosíték arra, hogy a delegációk tárgyalása sima lesz.

Távozó államtitkárok. A »Bud. Tud.« irányadó helyről úgy értesül, hogy *Jakabfy* Imre valóságos belső titkos tanácsos, belügyi államtitkár benyújtotta lemondását és egészségi állapotára való hivatkozással ragaszkodik hozzá. *Jakabfy* államtitkár *Khuen-Héderváry* gróffal egyidejűleg távozik a belügyminiszterium éléről. Hír szerint *Jeszzensky* miniszterelnöki államtitkár is beadta lemondását.

Miskolczi Ferenc dr államtitkár
A Lukács-féle kormányalakítás folytán lényeges változások fognak bekövetkezni az államtitkári és a főispáni székekben. Bihar megyét közelről érdeklik ezek a bekövetkező változások, mert, a távozó főispánok között ott van *Miskolczi* Ferenc bihari főispán is. *Miskolczi* távozása azonban nem azt jelenti, hogy nyugdíjba fog vonulni és egyelőre vissza fog lépni a közszereplés teréről, hanem azt, hogy Lukács őt szemelte ki az egyik államtitkári helyre. Előke ő helyről nyert értesülésünk szerint *Miskolczi* az egyik bel-

ügyi államtitkárságot kapja meg. *Miskolczi* távozása nem nagyon lepi meg Bihar megye közönségét, mert főispáni kineveztetése alkalmával mindenki tudta, hogy *Miskolczi* nem sokáig lesz Bihar megye főispánja. Akkor ugyanis úgy volt tervbe véve, hogy a közigazgatási bíróság egyik bírói állását ő fogja megnyerni. Azóta azonban két állást is betöltöttek, de *Miskolczi* nem neveztek ki. Már akkor tervbe volt véve, hogy *Miskolczi* más előkelő állást fog nyerni. És ez most következik be. *Miskolczi* az államtitkárságot el is fogja fogadni.

A főispán távozásával egyidejűleg felmerült, hogy ki lesz az új főispán?

Ez a kérdés azonban még nagyon korai. Az új főispán állítólag az egyik jeles biharmegyei főszolgabíró lesz, akinek nevét már többször emlegették.

200.000 kor. államszegély.

A Nagyváradon építendő munkáslakásokra.

A szociális irányu intézmények létesítése tekintetében Nagyvárad város törvényhatóságának egyik legjelentősebb határozata az, hogy a város különböző pontjain, ahol a munkások legtömegesebben foglalkoznak, 120 munkáslakást épít, amelynek létesítése összesen, mintegy 600.000 korona költséget igényelne. A város pénztára azonban nincs olyan helyzetben, hogy ezen összeget teljes egészében fedezhesse, hanem a kereskedelmi kormányhoz fordult, hogy 200.000 korona államszegéllyel járuljon hozzá a munkáslakások építéséhez, amint Pozsonyban és Temesvárott hozzájárult a munkáslakások költségeihez.

A miniszteriumban azonban hosszú ideig nem döntöttek a közgyűlés határozata felett s így az egész kérdés azóta pihent.

Rimler Károly polgármester legutóbbi budapesti tartózkodása alkalmával utánna nézett ennek a kérdésnek is s meglepetve hallotta, hogy a dolgot a miniszteriumban már elintézték, még pedig a városra nézve kedvezőtlenül. A kért 200.000 korona államszegélyt nem adhatja meg a miniszter, mert nincs fedezet.

A polgármester azonban nem hagyta annyiban a dolgot, hanem dr *Hoványi* Géza országgyűlési képviselővel felkereste a kereskedelmi minisztert, akit sikerült meggyőzniök, hogy a munkásházakra Nagyváradon mennyire szükség van s a város a saját erejéből nem képes az egész építési költséget fedezni. Akciójuknak, mint azt már megirtuk, meg lett a kívánt sikere, mert *Beöthy* László miniszter az iratokat magához kérette s a hozott döntést megsemmisítette és megígérte, hogy a kérdést kedvezően intézi el.

A miniszteriumban tényleg azonnal tárgyalásokat kezdett az államtitkárral a 200.000 korona fedezetére nézve és pedig teljes sikerrel.

Dr *Teleszky* János pénzügyminiszteri államtitkár ugyanis gondoskodott fedezetről. Tegnap

A legújabb

tavaszi czipő ujdonságok

MOSKOVITS

Szabott

Telefon 687

Bémertéri fióküzletében.

gyári egységáruk.

Telefon 687.

már értesítette is Nagyvárad városát, hogy a 200.000 korona államsegélyt folyósítja az állampénztár, de Nagyváradnak kötelessége gondoskodni, hogy a munkásházak ipari munkáslakások legyenek.

Az államsegély tehát már meg van, csak a többi pénz kell még előteremteni, hogy a 120 munkáslakás építését megkezdjék.

A Kath. Kör záróünnepélye.

Liszt emlékünnepele.

Diszes, előkelő közönség töltötte meg vasárnap délután a főgimnázium dísztermét, ahol a Katholikus Kör a közművelődési estélyek befejezésül Liszt Ferenc emlékét ünnepelte előadás és hangverseny keretében.

Jelen voltak: gróf *Szechenyi* Miklós megyés püspök és *Fetser* Antal vikárius, báró *Szentkereszthy* Zsigmond tábla elnök és a társadalom számos előkelősége.

Az ünnepélyt *Szalai* Stefánia zongoraművész és *Fischer* Ervin tanár nyitották meg, két zongorán előadták *Liszt* Schubert *Fantasie* című szerzeményét.

Játékuk igen magas művészi színvonalon állott, különösen bámulatos volt az előadásbeli egyöntetűség, a nagyfokú technikai készség és a színezés finomsága. Azután *Etsy* Emilia szavalta el mély érzéssel és művészi kifejezéssel *Vörösmarthy* Liszt Ferenchez írt magas szárnyalású ódáját.

Vucskics Jenő tanár, a kiváló esztétikus Liszt Ferenc működéséről, egyéniségéről és különösen művészetének irányító tényezőiről tartott mélyértelmű és igen érdekes előadást, melyet lapunkban egész terjedelmében közlünk.

Fischer Ervin ezután zongorán előadta *Liszt* Ferenc: *Manók tánca* és *Az erdő susogása* című etudejét.

Játéka igazi kiforrott művészi lélekről tesz tanulságot, aki briliáns technikájával a legnagyobb nehezégeket oly könnyen győzi le, hogy képes teljes mértékben kifejezésre jutni. Művészetének nagyságát hatalmas tapsviharral ismerte el a hálás közönség.

Bécsényi karnagy vezetésével az előkelő műkedvelőkből álló férfikar Liszt Rajnai bordalát énekelte *Resch* Mihály kitűnő zongora kísérete mellett. A darab egyike a zeneirodalom legnehezebb férfikarainak. A csupa zeneértőből összeállított kar nagy pontossággal és tisztán csengő hangon énekelte s nagy tetszést aratott.

Befejezésül a Kath. Kör. nagyjedemű elnöke dr. *Karácsonyi* János kanonok összefoglalta a közművelődési előadások célját és irányzatát, megköszönte a közreműködők fáradozását.

A frappáns hatású beszéd a következő volt:

Elnöki befejező.

Annyi szép zenét és dalt hallottunk az imént, hogy lehetetlenség nekem most zenei hasonlaltal nem kezdenem.

A legművészebb zenei darab is bántó, ha egyszerre végső akkordok nélkül megszakad!

En tehát a végső akkordok mintájára még pár szót szeretnék szólni a közművelődési előadásokról, ha lesznek szivesek türelmükkel megajándékozni.

Midőn e közművelődési előadásokat hallgattuk, észrevettük, hogy hiába nevezték a magyar történetirők csupán az 1825—48. éve-

ket reform korszaknak és hiába szünt meg már 1875-ben hazánkban a Reform újság (nogy a reform ruhák többszörös fel- és letűréséről ne is beszéljek), míg ember az ember, mindig reformot, javítást és haladást kíván.

Ez tehát magában véve helyes és természetes. Csakhogy most, a reklámok és szenzációk napjaiban ez is tulszásba ment. Ma egyszerre annyi javítás, sokszor azonban csak ujitás, va y mi még rosszabb, rombolás után törtetnek az emberek, hogy azokat az idegen szavakat alig győzzük megjegyezni, hatásukat mérlegelni, pedig hirtelenében éppen nem lehet.

Szerfelett nagy szükségünk van tehát mai napság a józanbírálatra (vagy, ha valaki úgy jobban meg érti: a józan kritikára.) De ismétlem, hogy józan bírálatra van szükségünk, mert ez is kétoldalu, vagy gyakran kétéü, romboló t. i. és építő.

A romboló bírálat nagyon könnyű és szörnyen divatos. Ez csak a meglévőnek gáncsolásából áll. Már pedig van-e valami emberi alkotás vagy emberektől vezetett intézmény, ami tökéletes, amiből emberi gyarlóság nem tapad? Mikor még Apelles és Munkácsi képét is találtak hibákat és Liszt művein is kifogásolni valót! Hiszen még Isten alkotásait is lehet ócsárolni, vagy ha azt nem, káromolni! Es mi könnyebb, mint az emberben a vad, pusztító indulatokat fölgerjeszteni?

A józan bírálat első dolga tehát a romboló bírálat fékezése. Nem romboljunk addig, míg helyébe jobbat nem tudunk építeni.

Második dolga a józan bírálatnak, megállapítani, jó-e vagy jobb-e az, a mit az eddig kénytelenségből túrt rossznak, vagy kevésbé jónak helyébe kínálnak. Mert ma hirdetésekbe, színpadon, újságokban, piros, kék, zöld könyvekben özőnével kínálnak kivált társadalmi ujitásokat. Egy-egy városban van reklám, boltban nem rohanják meg úgy vevőt, mint most a világ megjavításának terveivel. Igazán szemeknek kell lenniük, hogy holmi bőbli árut nyakunkba ne varrjanak.

Láttuk ugyanis dr. *Némethy* Gyula, dr. *Vass* József, *Vucskics* Jenő, dr. *Gieswein* Sándor, dr. *Kiss* Géza, dr. *Krüger* Aladár, *Szmetka* Ödön, *Kovács* János, dr. *Berrolák* Nándor és *Szemlér* Ferenc urak előadásaiból, hogy néha a legjobban hirdetett javítás tulajdonképpen ámitás, olyan mint (akár csak ezek: Nincs többé kopasz fej, nincs többé vénülés) láttuk, hogy sokan emberi művelődés és haladás művéből szeretnék kirekeszteni az emberi lélek legnevesebb érzelmeit a mi esztelenség és mivel az ember géppé nem lesz soha érzelméről és szabad akaratáról az ordító sokaság kedvéért sem mond le soha, lehetetlenség s láttuk végül, hogy a jog- és társadalomtudománya mindmind haladásuknak, hatásos voltak legbiztosabb eszközeit dobják el maguktól, ha a ker. kath. hitnek támogatását el vetik.

Ne legyünk tehát oly együgyűek és főleg ne gondoljuk, hogy a mai emberektől annyira kimált társadalmi, erkölcsi és jogi változtatásokat nekünk katolikusoknak bírálni nincs jogunk. Ellenkezőleg a ker. katolikus vallás szerzője nagyon szívünkre kötötte, hogy gyümölcseiről ismerjük meg a fát, hogy óvakodjunk a hamis prófétáktól, Szent János Apostol pedig nyíltan parancsolja, hogy mindent megvizsgáljunk és csak a jótfogadjuk el. Mert egész más dolog a hit és más a társadalom tudomány. A sirontuli életről csak az beszélhet, a ki onnan jött, ott helyén van, hogy csak annak szavát fogadjuk el még pedig feltétlenül, bírálatlanul. De az emberek változtatásai, még ha azok emberek mi tudósok-nak nevezik is magukat bizony a józan értelem ítélőszéke elé tartoznak s ha azok végeredményükben a gyengék, elhagyottak megsemmítését a szabad szereimet a szabad lopást és csábítást mások eltiprását hirdetik, hát akkor azt is megláthatjuk, hogy itt nem az igazság, hanem az ököljog és az üzleti haszon beszél.

Ezekkel azonban éppen nem akarom mondani, hogy minden változtatást már előre is

mint rombolást tekintünk és maradi pécsovicsek legyünk. A ker. kath. vallás isteni szerzője azt hirdette: legyetek tökéletesek. kötelességünk tehát tökélesedni, a jobb felé haladni. Maga a pápa, maga a kath. püspök mindig adja ki rendeleteit, tehát a látszólag legmaradibb egyházi törvényeken, szertartásokon is javít. Csakhogy e javítás sohasem a réginek gyűlöletéből indul ki, hanem a meglévőnek szeretetéből. — E szeretet egyuttal pompásan megmutatja azt, csakugyan javítás lesz-e az ujitás? Mert, ha e változtatás nem a magam öző érdekeit, hanem Isten dicsőségét, embertársaim boldogulását, becülését mutatja elő, akkor az mindenesetre javítás, akkor ha mások is utánozzák a katolikusokat pl. a szegények, elhagyottak ápo ásában, a nővédelemben, az iszákosság elleni küzdelemben, az ifjuság megóvásában, helyes, de nem szabad, hogy felülmuljanak bennünket. Így lesz meg életünkben a harmonia, az megnyugtató felemelő összhang, s ez a földi élet bajait, ha nem is szünteti meg, de legalább enyhíti.

Megköszönvén szives figyelmüket, a közművelődési előadásokkal ezennel berekesztem.

A záróünnepélyen jegyeiket megváltották: *Fetser* Antal, dr. *Karácsonyi* János, *Grócz* Béla, *Kollányi* Ferenc, dr. *Hoványi* Gyula, N. N. 10—10 kor. *Kapucinus* rendház 6 kor. dr. *Vucskics* Gyula, *Imrik* S. *Zoltán*, dr. *Imrik* Gusztáv 5—5 kor. *Hosszu* Jánosné, *Székely* Ilonka, *Peszkey* Ferenc, *Pataky* Arnold 4—4 kor., összesen 97 koronával.

A Kálvária-utcai vasuti hid.

A kidobott 40,000 korona.

A magyar államvasutak nagyvárad—kolozsvári vonalának a Nagyvárad és Várad-Velence állomások közötti szakaszán már rakják le a második vágányt.

Annak idején mikor a vasutvonalat építették, Nagyvárad városa nem gondolt azzal hogy az utcákon keresztülfutó vasutvonalakon megfelelő, az utcák fejlődését nem gátló hidakat építsenek. Így jöttek létre a Kórház-utcai, Kálvária-utcai, kutházi és a vízvezetéki telephez vezető uton levő hidak, amelyek negyven év óta annyi szerencsétlenséget okoztak, de gátolták egyben a város fejlődését.

Most, a második vágány lefektetésével lett volna alkalom, hogy ezt a hibát pótolják. Kórház-utcán sikerült is azt elérni.

A város megindította a tárgyalásokat a máv igazgatóságával, de a hidak kiszélesítésére és magosítására csak úgy volt hajlandó a máv. ha a költségek felét, 40,000 koronát a város megfizeti.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága készséggel megszavazta az összeget, azon hiszemben, hogy Kálvária-utcán és a többi helyeken végre valahára kiküszöböli ezeket a városba nem illő, sőt közveszélyes aluljárókat, s remélte, hogy a hozott áldozat által legalább a jövőben szabad lesz ennek a szép utcának a fejlődése. A terveket sem a törvényhatóság nem látta s így nem is álmodták, hogy a hozzájárulás fejében akként szélesítik ki 2 méterrel az utcát, hogy még botrányosabb állapotokat teremtenek, mint eddig volt.

A Páris-patak felőli oldalon ugyanis egy centiméterrel sem szélesítik a hidat, csak meghosszabbítják, még pedig egy derékszög alakban a járda külső széléig kijövő oszloptömbbel, s a kétméter szélesítést a hegy felőli ol-

dalon viszik keresztül. Akik csak látták ezt a munkát, megbotránkoznak rajta.

Az utca ház és telektulajdonosai ijedve látták az építésből, hogy milyen technikai baklövést csinálnak, amely legalább egy századra elvágja ezen utcának a fejlődését s az kérdik, hogy miért van Nagyváradnak mérnöki hivatala, hogy ilyen botránytól megmentsse a várost.

A polgárok vasárnap dr. Stokker József vezetése alatt Szarill Ferenc, Csepregi Miklós, Fischhoff Frigyes, Székely Sárdor, Weisz Mór, Szilágyi Géza s az összes háztulajdonosok tisztelegtek előbb Bordé Ferenc polgármesterhelyettesnél s elkésereedve adták elő panaszait. Kálvária u. nagy fejlődésben van, most is több emeletes ház építést terveznek s a vasuti hid mostani apszurd és hibás építésével az utca perspektíváját nem csak teljesen tönkreteszik, de valósággal visszalökik a fejlődését. Kérték, a különben is engedély nélküli építés beszüntetését s intézkedést, hogy nem a jelenlegi terv szerint folytassák az építést.

Bordé Ferenc megígérte, hogy amit lehet, a legsürgősebben megteszi.

Ezután Hlatky Endre főispán keresték fel a tisztviselőket s elöadta panaszait, azzal, hogy a város nem intézte el az egy évvel ezelőtt beadott kérvényüket sem.

Hlatky Endre főispán szívesen fogadta a tisztelgőket. Megígérte, hogy utánna néz a dolgnak. Nagyon megütközött azon, hogy a hozzájárulás dacára így viszik keresztül a hid ki-szélesbítését.

Ez ügyben megkérdeztük Bordé Ferenc polgármester helyettesét, aki szintén megtekintette a munkálatokat. Ő is megdöbbenve látta, hogy a mainál még rosszabb állapot teremtenek s még jobban tönkre teszi a szép utcát.

Kijelentette, hogy a terveket a mérnöki hivatal nem mutatta be még a tanács tagjainak sem. A főmérnök ellen megindították a fegyelmi vizsgálatot.

Csak hogy ebben a kérdésben minnél gyorsabban kell intézkedni, mert az építés erősen folyik.

A vidéki pénzpiac érdekében.

A kamara fejlesztése.

A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara legutóbbi ülésén szóba került a mostani nehéz pénzügyi állapotok s elhatározták, hogy a kamara feliratot intéz a miniszterhez, amelyben az állam közreműködését kéri a vidéki pénzintézetek, ipartelepek hiteligényeinek kielégítésére.

A kamara titkára az érdekes felterjesztést elkészítette s az a következő:

Nagyméltóságú Miniszter Ur!

Az alulírott kamara érthető aggodalommal figyeli a folyó év kezdete óta egyre fokozódó pénzdrágaságot és még inkább a tapasztalható szűk pénzviszonyokat.

Bár tudatában vagyunk azoknak az ügykölpolitikai és gazdasági helyzetből eredő, valamint a belpolitikai zavaros állapotok szülte okoknak, melyek a két közgazdasági életünk megbénítására ható tényezőnek befolyása alatt, az immár tarthatatlan helyzet előidéző: mégis úgy véljük, hogy érthető hatásokon túlmenően sajnos eredményekben nyilatkoznak meg.

Kutatva az eredményeknek tulzott jellegét, következő megállapításokhoz jutottunk.

Míg a külföldi pénzpiacokon, bár magasodó kamatlábbal szintén találkozzunk, addig a pénzviszonyok szűkölta és különösen oly mérvű tartózkodás, mely a régebbi megállapodások alapjára létesült vállalatokat alapjukban renditenék meg, egyáltalában nem tapasztalható; legfeljebb azt látjuk, hogy az újabb alakulásokkal szemben mutatkozik némi, indokolt tartózkodás és külföldi pénzfaktorok minden törekvése arra irányul, hogy a régebbi vállalatok az illető gazdasági terület és ország közgazdasági érdekeinek jól felfogott istápolása céljából simán és nyugodtan éljék át az időleges nehéz pénzügyi helyzetet.

Fényes bizonyítéka volt ezen megállapításunknak a legutóbbi francia emisszió, amidőn 33-szoros tuljegyzés történt és a köztudomású tény, hogy a külföldön, még a velünk szoros gazdasági közösségben élő Ausztriában is a régebbi vállalatok nagyobb áldozatok nélkül is képesek üzemük igényelte pénz és hitel szükségleteiket kielégíteni.

Ezzel ellentétben hazánkban, az Ausztriával határos vidékektől eltekintve, ahová még az ausztriai pénzintézetek hatóereje kiterjed, azt kell tapasztalunk, hogy nemcsak a kamatszédés különböző címeken szedett összegek hozzáadásával felülmelkedett a törvényileg megengedett 8 százalékon, hanem ezen magas kamatköltség mellett sem tudják régebbi jól megalapozott vállalatok legintim pénz és hitel igényeket kielégíteni, sőt a vidéki közép és kisebb, különben rendezett statusu pénzintézetek előtt is bedugultak a pénz és hitel forrásai.

Hogy mily, az ország közgazdaságát veszélyeztető állapot bekövetkezése állhat elő ebből a helyzetből, azt aligha kell bővebben Nagyméltóságod előtt indokolnunk.

Es ha keressük a hazai pénz és hitelviszonyok ily abnormális szorultságának okait, akkor szomorúan kell konstatálnunk, hogy azt egy tervszerű önző, bár rövid látó akció szülte.

Kétségtelen ugyanis, hogy a budapesti nagy pénzintézetek, melyek pedig pénzbőség idejében valósággal házaltak pénzzel és így maguk sarkalták a vidéki pénzintézeteket és vállalatokat a tulterjeszkedésre az európai pénzhelyzetet fel és kihasználva, most tervszerűen oly nagy mérvű pénz és hitelmegvonásokat eszközölnek, melyek nem stagnációt, de a vidéki vállalatok pénztörését képező kisebb és közép vidéki pénzintézetek megromlását is előidézhetik.

Hogy ez az eljárás önző, mutatják azok a tények, hogy ugyanezek a nagy fővárosi intézetek busás kamatozás biztosítása mellett ma is megkötik azokat az üzleteket, melyeket a vidéki pénzintézetek elutasítani kénytelenek, sőt attól sem riadnak vissza, hogy a régebbi vállalatokkal szemben újabb, drágább tranzakcióra lépjenek és azokat a helyzetre hivatkozása megsarcolják.

Ezen az ország közgazdasági érdekeiből rövidítő eljárásuknak intenciója világosan kettős.

Egyik, hogy a vidéki kisebb és közép pénzintézetek kiirtásával terrenumot teremtsenek bankliókaiknak, a másik, hogy az így behálózott országot kerteljük járma alatt mindenkor jövedelmezőségük termőföldjévé tegyék.

Hogy e mellett az ország közgazdasági érdekei érzékenyen károsodnak, hogy ez a bankpolitika az ország vagyonosodását és a gazdasági fejlődését megakasztja és hogy vég-eredményében rájuk nézve is káros visszahatású lehet, a profit hajhászástól elvakultan nem látják.

Es hogy a nagy megpróbáltatások ellenére céljaikat még ez ideig teljesen el nem érték, annak magyarázata az, hogy az Osztrák Magyar-Bank és ezt köteles loyaltással örömmel rögsitjük meg bank fiókjai utján bár kellő körültekintéssel, de igazi honmentő gondoskodással igyekeznek a fenyegető válság visszatorozására.

Mindezek után, azon tiszteletteljes kérés-sel fordulunk a Nagyméltóságú miniszter urhoz, hogy a fentiek komoly figyelembevételével, egyfelől megfelelő módon az állam pénzerejével siessen támogatására a vidéki közép és kisebb, arra érdemes pénzintézeteknek és kereskedéseknek, másfelől keresse és találja meg a módját annak, hogy a fővárosi nagy pénzintézetek a nemzeti vagyonosodást akadályozó kartel és vidéki pénzintézetek kiirtására irányult akciója mielőbb megszünjék, nehogy az indokoltan különben is nehéz pénz és hitelviszonyok gazdasági életünk végromlására vezessenek.

Nagyvárad, 1912. április hó 22.

A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara:

Huzella Gyula, Dr. Sarkadi Lajos.
kir. keresk. tan. elnök. titkár.

A Tajnai Gillemont kiállítás.

Vasárnap délelőtt ismét képkiallítás nyílt meg a megyeház nagytermében. Egy győrmegyei francia származású fiatal művész hozott a Bakony aljáról 55 képből álló kollekciót. Állat és tájkép váltakoznak egymással tulnyomóan magyar tárgyú vásznak. Idegen sujet tulajdonképen csak az állatképeknél fordul elő, a tájképek nagyrésze a Marczal és Bakonyér patakok mellékének sceneriáit tárja elénk.

Tajnai izig-vérig modern tájfestő, de minden tulzás és eredetiség hajhászat nélkül. Némely képein a barlizoni iskola egyik nagy festőjének, Troyon-nak más képein Bosznay Istvánnak hatása érzik.

Mindjárt az ajtó mellett pompás színhatású táj a »Bakonyér« c. képe. A kék, erős kék és a zöld tónusok uralkodnak rajta. A »Nyírfák Műfő«-nél nem kevésbé érdekes, de sokkal nagyobb perspektívája kis kép. Pompás szürkés, sötétbarna, palás és ezüstös színárnyalatok jellemzik az »Őszi estét«. Azon a szelid dombvidéken, melyen a Bakonyér folyik keresztül a művész meglepően érdekes fény és színhatásokat vett észre és dolgozott föl, vagy variált. Egyik képén patakmenti magas lombos fák alkotnak a távoli naplementénél sötét függönyé homályosult fellegeket: együtt olyan érdekes szín-ensemble-t, amelynek eredetisége, hogy ne mondjam ujdonszerűsége megkap s mind a mellett egészen való-szerűnek látszik.

A festő föladata. egyik föladata, hogy megtanítson látni bennünket, sok sok vonalat alakot, színt, árnyalatot és fényváltozást, amit laikus szemmel észre se vennénk; hogy megtanítson bennünket élvezni a természet kimerithetetlen gazdagságát, szépségeit. Minél egyszerűbb, igénytelenebb jellegű vidéknél tenni ezt, érdeme, bravurja annál nagyobb.

Az állatképek (Tierstück) körül két pompás bábolnai eredetű lófejet emelünk ki. Gyönyörű finom formájú fejek ezek, szemekből okosság és szelidség árad, igazi nemes állatok. Feszty Árpád mill-niumi képe előtt két remekül mintázott alpesi tehén köti le figyelmünket. Ennek a képnek a fakturája, anyagfestése igen gondos és való-szerű.

A szép kis kiállítást ajánljuk Nagyvárad művészeikével közönségének figyelmébe. A képek árai is igen méltányosak.

A kiállítás folyó hó 28-ig marad itt, s naponta délelőtt 10-1-ig délután 2-6 ig van nyitva.

UJDONSÁGOK.

Templomszentelés Nagyváradon.

Öt napos szentgyakorlattal és böjttel készülték Várad-olaszi-i hívei a templomszentelés ünnepére, mely f. hó 21-én Hustvét utáni II. vasárnap ment végbe s maga a főpásztor gr. Széchényi Miklós végezte.

Kora reggel 7 órakor kezdődött a szertartás, melynek nagyobb része zárt ajtók mellett folyt le. A püspök háromszor körüljárta a templomot, meghintve kívülről a falakat szentelt vízzel. Majd a templomba lépve a kövezen elhíntett hamuba pásztorbotjával leírta a görög és latin abc betűit s belülről is meghintette a falakat. Aztán körmenetileg átmentek az irgalmasok szomszédos templomába a szent ereklyéért, melyeket a templom szép új márvány főoltárába helyezett a püspök, s egyuttal hosszas szertartás közben felszentelte az oltárt. Végül az ugynevezett apostolkereszteket kente meg krizmával s megszentelte az oltár felszereléseit képező terítőket.

Ez alatt zsutolásig megtelt az ujonnan felszentelt templom ájtatos hívekkel, kikhez Imrik S. Zoltán, a nagy örömnapot ért plébános tartott szép alkalmi szent beszédet, megemlékezve a templomépítés főbb mozzanatairól s megmagyarázva a templomszentelés imént megtartott szertartásának mély értelmét, jelentőségét és fejtegetve a híveknek ebből származó kötelességeit.

Az ujonnan felszentelt főoltárnál Széchényi püspök mutatta be az első áldozatot, melylyel véget ért a magasztos ünnepség.

A templomszentelés alkalmából Széchényi püspök ebédet adott, melyre a kerületi esperes, az olasz-i plébános és káplánjai és a templomgondnok voltak hivatalosak.

Lovas szerencsétlenség a Szent-László-téren.

Tegnap reggel, amikor legforgalmasabb volt a Nagyteleki-utca és a Szent-László-tér, páratlan szerencsétlenség történt lovag Heitler-Schaller János dragonyos főhadnaggyal. A főhadnagy tegnap reggel a Ferenc József lovas-kaszárnya lovaglóiskolájában egy makrancos pej lovat lovagolt. A fiatal csikósorból kikerült lovat csak csikókantárral lovagolta a főhadnagy. A kantár igen gyenge és csak kisebb területre alkalmas.

A főhadnagy ugylászik megfedkezett erről és a lovaglóiskola nyitott kapuján kilovagolt az udvarra. Itt a ló igen makrancos volt s a főhadnagy erősen sarkantyuzta. Ez csak jobban vadította a lovat, mely a kaszárnya kapuján az Aradi-utca futott. Itt egy kőrakáson egy falusi ember ült, aki a vágató ló elől felugrott. A fiatal tüzesvérű paripa ekkor megbokrosodott és örült futásban indult neki a vásárosoktól nyüzsgő utnak.

Sulyosabb sérülés ért a Szent-László-téren egy munkást, akit a ló fellökött s hátsó patájával úgy fejen rugott, hogy nyomban elöntötte a vér és eszméletlenül maradt a kövezen. A megvadult ló tovább futott. A főhadnagy látta a veszedelmet, mely minden pillanatban fenyegette, hogy megmeneküljön, a kengyelből kivette a lábát és térdével szorította a lovat. Mésés bravur volt az is, hogy a megvadult ló hátán a főhadnagy jobboldalt felemelkedett a ló hátára és kedvező alkalomra várt, hogy leugorhasson. A ló azonban megbotlott és a lófején keresztül a kövezenre zabant.

A szerencsétlen katonatiszt eszméletlenül terült el a földön, míg a ló tovább futott. A főhadnagyot nyomban beállították a csapat-

kórházba, ahol ápolás alá vették. Schaller állapota sulyos. Esés következtében agyrázkódást szenvedett a főhadnagy. Jelentékeny sérülést szenvedett a karján és lábán is. A megvadult ló mikor megszabadult lovasától tovább száguldott a Szent László-téren, ahol az utcseprők seprüket dobálta elébe, a seprükbe a ló megbotlott és lábát megsebesítette, azonban ennek dacára is tovább futott, míg végre nagynehezen sikerült elfogni.

Az eset természetesen óriási csődületet idézett elő úgy, hogy valósággal hullámozott a kíváncsi nép a Szent László-téren, ahol a forgalom is megakadt.

* **A püspök Budapesten.** Gróf Széchényi Miklós v. b. t. t. megyés püspök tegnap reggel Budapestre utazott.

* **Beöthy László árpádi birtokos.** Egy hónappal ezelőtt említettük, hogy Beöthy László kereskedelmi miniszter a nagyszalontai járás Árpád községében, a régi Csáky-féle kastélyt a hozzátartozó birtokkal meg akarja venni. A miniszter e szándékát most meg is valósította. Mint tudósítónk jeleenti, Beöthy az adásvételi szerződést szombaton megkötötte. A nyarat a Beöthy család Árpádon fogja tölteni.

* **Népszövetségi értekezlet.** A Katolikus Népszövetség nagyvárad-i szervezete gyors léptekkel közeledik a megalakuláshoz. Vasárnap d. u. 3 órakor az Olasz városrészben lakó népszövetségi tagok részére tartottak értekezletet dr. Krüger Aladár vezetése mellett. Az értekezleten Gálffy Sándor, majd dr. Popity János rendkívül nagy hatású, magasan szárnyaló beszédben fejtegették a Népszövetség nagy, nemes hivatását és feladatát. A beszédeket a közönség viharosan megtapsolta. Ezután a további teendőket beszéltek meg. Az eddig jelentkezett tagok, ha a tagdíjat egy korona egy évre) kilizették s a csoportvezetők az ívet már beterveztették, tagsági igazolványaikat átvehetik Zöldy Bertalan róm. kath. elemi iskolai tanítónál, a népszövetség pénztárnokánál, Körös-utca 6. szám alatt. Ugyancsak nála népszövetségi jelvények is megrendelhetők és pedig darabja 40 fillérért: ha 50 darabot egyszerre rendelnek, egy-egy csak 30 fillérbe kerül.

* **Nozák Rezső temetése.** Néhai Nozák Rezső derék kéményseprő mester temetése vasárnap óriási részvét mellett ment végbe. A tégas udvart teljesen ellepte a közönség. Sokan voltak a különböző hivatalokból, továbbá a város törvényhatósági bizottságából, az ipartestület tagjai közül szintén igen sokan. A katolikus kör tagjai közül többen jelentek meg, dr. Karacsony kanonok elnökkel. A gyászszertartást Imrik S. Zoltán plébános végezte segédlettel. A remek érckoporsót teljesen eltedték a szebbnél-szebb koszorúk. A köztestületben állott derék polgár holttetését a váradolaszi temetőben helyezték örök nyugalomra.

* **Eucharisztikus kongresszus.** A Bécsben, szeptember hónapban tartandó nemzetközi eucharisztikus kongresszus magyar részének előkészítése céljából Frigyes főherceg bécsi palotájában tegnap és tegnapelőtt Izabella főhercegnő elnöklésével ülés volt, melyen részt vettek: Fálffy Miklósné hercegné, Pallavicini Edéné grógné, gróf Wimpffen-Széchényi Karolin, Fálffy Miklós herceg, Majláth József gróf, Fischer Colbrie Agost, Andor György és Zsembery István dr. Az értekezlet elhatározta, hogy a nagybizottság megalakulása május 18-án Budapesten a központi Katolikus Körben lesz; továbbá, hogy a kongresszus összes adminisztratív teendőit az Országos Katolikus Szövetség

fogja végezni, amely minden jelentkezés- és érdeklődésre már most is szolgál felvilágosítással, s végül a részletek megbeszélése után az értekezlet összes tagjai a főhercegi család de-jener-jén hivatalosak voltak.

* **Fényes esküvő.** Dr. Waldman Iván egyetemi szemészeti klinika assistense, Waldman Béla szemorvos testvére, vasárnap délelőtt esküvőt kötött Aufricht Mór leányának, Honkának. A fényes esküvő valóságos látványossága volt lakodalmi díszével a Bémer-téri kórházban.

* **Fia meghalt.** Az Est tegnap számban Fia meghalt cím alatt azt közli, hogy Makkay József papnöveldei aligazgató halála alkalmából Halász Gyula várad-velencei plébános édesanyjához késő éjjel távirat érkezett, amelyben csak az állott, hogy "Fia meghalt." Mivel Halász plébánost ez időben éppen Budapestről várták haza, a távirat nagy ijjedelmet okozott. Ebből a közleményből csupán annyi igaz, hogy a várad-velencei plébániára megtelefonozták Makkay József halálát, de Halász plébános édesanyja azt vélte, hogy talán fiának van valami bomoly baja s csak palástolni akarják előt.

* **A munkásbiztosító pénztár közgyűlése.** Vasárnap, folyó hó 21-én zajlott le a Nagyvárad-i Kerületi Munkásbiztosító Pénztár közgyűlése, melyen mintegy száz kiküldött jelent meg. Az elnöklést a távollévő Láng József helyett Pelle János munkás-elnök vitte. A közel 4 óra hosszáig tartó tárgyalás folyamán úgy a munkaadó, mint a munkás érdekeltség sorából igen érdekes felszólalások történtek, amelyek az előterjesztett évi jelentéssel, zárszámadásokkal, költségelőirányzatokkal és egyéb napirenden levő ügygyel igen alaposan és behatóan foglalkoztak. A pénztár igazgatóságának és főorvosának az egyes felszólalásokra adott megnyugtató válasza után a közgyűlés az igazgatóság által előterjesztett javaslatokat kivétel nélkül magáévá tette és határozattá emelte.

* **Ámánt Béla ügyvéd halála.** A nagyvárad-i ügyvédi karnak egy kiérdemült régi tagja hunyt el. Ámánt Béla ügyvéd, élete 77. évében, hosszas szenvedés után vasárnap a biharmegyei kórházban. Az elhunyt öregúr résztvett a szabadság harcban, mint honvédtüzemester s az utóbbi évtizedben elnöke volt a biharmegyei és nagyvárad-i 48-as honvédegyületnek. Elhunytát egyetlen fia: ifj. Ámánt Béla nyug. hadbíró és ennek fia gyászolják. Temetése ma, kedden, április 23-án délután fél 5 órakor lesz a Biharmegyei kórházból.

* **Földkölcsonk becsülésének ellenőrzése.** A Magyar Közvetítő Bank Részvénytársaság, mely az elmúlt első üzletében bőséges tartalékolás dacára 6 százalékos osztalékot fizetett részvényeseinek, értesülésünk szerint a tökefelemeléssel kapcsolatban minden vármegye területén bizalmiférfit keres. Ezeknek, mint a bank választmányi tagjainak feladata volna a környékükön előforduló birtokbecsléseket illő díjazás ellenében ellenőrizni. Akik ezen bizalmi küldetés iránt érdeklődnek, közelebbi felvilágosításért forduljanak a bankhoz, Budapest, VI. Teréz-körút 46.

* **Halálozás.** Ozv. Kelepecz Józsefné sz. Kovács Mária, élete 50. évében, hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése ma, kedden, április 23-án délután 3 órakor lesz a Szaniszló-utca 52. sz. háztól.

* **Nincs itt a vadászat!!** Megkezdődött a tilalmi időszak, de az igazi vadász most már fokozott buzgalommal irtja a ragadozó vadakat s ha kellő sikert akar elérni, úgy fegyverét és páron szükségletét szerezzze be szakembertől. Továbbá a legalkalmasabb idő a fegyverek teljes rendbehozására most

van, míg a szalonkázás meg nem jön, tehát mindenkinek saját érdeke, hogy fegyvere rendben legyen mire újból szüksége lesz reá. A legelőkelőbb fegyvergyárosok fegyverei állandóan nagy választékban készség mellett található LADÁNYI JÓZSEF puskaművesnél, Nagyvárad, Rákóczi-ut, Moskovics palota. M. kir. lőporáruda. Telephon 269. — Tanoncz felvétetik.

Hatóságilag eng.
végeladás!
Női divat dolgokat
olcsón szerezhethet be:
Vajda Sándor
cégnél Rákóczi-út 5.

URIDIVAT ÉS FEHERNEMŰ
KÜLÖNLEGESSÉGEK
LENGYEL
URI DIVAT ÜZLETÉBEN
Bémer-tér 1. Telephon 12-48.

SELYEM TRIKÓ, GUMI TRIKÓ ÉS
HALCSONTNÉLKÜLI FÜZŐ
eredeti párisi szabadalmazott gyárt-
mány, csak

Rosenzweig Rózánál
kapható. Szalárdi-utca 9.

ÓVÁS.

Óvakodjunk a selejtes
kézi munkáktól. Bóvli
árut ne vegyen, mikor

ujjat és szépet

nálam az ellismert olcsó
áron szerezhethet be.

TATRAY GUSZTÁV
Rákóczi-ut 4. sz. — Telephon 783.
Figyeljünk a czégre.

Különleges felöltők, kosztümök
blouzok és gyermekruhák
a legnagyobb választékban

Spitzer Béla
női és gyermekruha áruházában
Rákóczi-út.

A legfinomabb angol és
francia ruha-vállalat!!

Olcsó szabott árak!

x CSODASZÉP, friss csemegeszőlő!
Legnemesebb borkormos és tiroli fajalmák! Idei
friss óriási ugorkák! Kitűnő asztali és csemege
borok legolcsóbban; MERTZ NÁNDOR csemege
és borkereskedésében, Körös-utca. Telephon 448 sz.

Szijgyártó és nyerges üzlet
Nagyvárad, Körös-u. 33.

Budapest és külföldön 10 éven át
szerzett bő tapasztalataim folytán azon
kellemes helyzetben vagyok, hogy a mai
kor igényeinek megfelelő uri kocsizó,
lovagló és igás lószerszámokat a leg-
tökéletesebb kivitelben készíthetek, úgy
hogy készítményeim a legkényesebb igényeket is kielégíthetik.

Elfogadok továbbá mindennemű javi-
tásokat és átalakításokat jutányos árak
mellett. A n. é. közönség szíves pártfogá-
sát kérve kiváló tisztelettel

Vad Gábor,
szijgyártó és nyerges.

SZÍNHÁZ.

A frankfurtiak.

Frankfurt zsidóutcájában ma is látható eredeti alakjában egy kétemeletes, alacsony ház, amely a Rotschild családnak első székhelye volt. A család ma Európa párizsi fővárosának vezetője és irányítója. Róssai Károly a család történetéből egy epizódot kivilasztott, amikor Salamón kijárja az osztrák báróságot a család részére s a leányát egy tönkrement herceghez akarja adni, de a házasság meghiúsul, mert a leány egyik nagybátyját szereti.

Nem tudjuk, mennyi igaz az egész históriából, mert nem foglalkozunk a Rotschild család történetével, de nem is érdekel a történelmi hűség, sőt nem is kötelező, mert a nevek el vannak változtatva. Nagyobb baj az, hogy maga a történet egyáltalában nem érdekes, a drámai feldolgozás is gyenge, a darab unalmas. Alapvonala szatirikus, de nem tudjuk kit akar kiugyogni, az öt bankártestvért, vagy a herceget? Az alakokban különben oly kevés az egyéniség, hogy még azt sem szabad felróniuk, hogy Kabos a Római Rotschildból bohócot csinált, Lővegy a frankfurtból nyárspolgárt. Szóval mindenki úgy foghatta fel szerepét, ahogy akarta. Valami nagy gondot igazán kár lett volna reá pazarolni.

A ért sem haragszunk, hogy legtöbb szereplő nem tudta a szerepét, csak azért haragszunk, hogy ilyen gyenge darabot kellett végignézniük, csak abból az okból, mert azt Budapestén előadták.

A darabban Angyal Ilka, Szentgyörgyi, Pintér, Sik, Turányi, Tóth, Hunyadi, Gózon játszóitak még, játékuira nincs megjegyzésünk.

—d.

NYILTTÉR.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazok az egyesületek, jóbarátok és ismerősök, a kik áldott emlékü térjem elhunytá fölötti kimondhatatlan fájdalomukat részvét nyilatvántásaikkal, vigasztalásukkal és a temetésen megjelentel megjelenségükkel enyhíteni óhajtották, — fogadják ez uton őszinte, mély köszönetemet.

Özv. Nozáky Rezsőné.

Gyógyszertár áthelyezés.

CSANDA ENDRE II. Rákóczi Ferenczhez
czimzett gyógyszerárát

a Szacs vay-u. 50. sz. alól
a Szacs vay és Mezey Mihály
(Kert-u.) sarkára helyezte át.

TÁVIRATOK.

Daruváry halála.

Budapest, ápril 22.

(Saját tudósítónktól.) Daruváry Alajos a Kuria másodelnöke ma meghalt. A másodelnök temetése a Kuria épületéből lesz.

A pápa beteg.

Róma, ápril 22.

(Saj. tud.) A pápa ereje rohamosan hanyatlak, félő, hogy a nyarat nem éli túl. A pápa rendkívüli ideggyöngeségben szenved.

KÖZGAZDASÁG.

A gazdasági egylet közgyűlése.

Biharmegyei Gazdasági Egylet e hó 21-én tartotta meg Markovits Antal elnöklete alatt évi közgyűlését, melyen jelen voltak még:

Telegdi József egyleti alelnök, Bleyer Lajos, Bleyer József, Csernetzky József, Imrik László, Jancsó Lajos, dr Karácsonyi János, Markovits Kálmán, Merza Jenő, dr Molnár Imre, Molnár Imre gazdasági felügyelő, Molnár Lajos, dr Moskovits József, Olasz Elemér, Száblender Károly, Székely Lándor, Wertheimstein Alfréd, Weingartner Andor egyleti titkár.

Egyleti titkár terjesztette elő az egyület mult évi működéséről szóló jelentést, melyet a közgyűlés tudomásul vette. Előterjesztette egyleti titkár az egyület iskola területének eladására nézve Nagyvárad várossal történt megá lapodását, melyet a közgyűlés jóváhagyólag tudomásul vett és felhatalmazta az elnökséget ez ügyből folyólag a szerződés megkötésére.

A számvizsgáló bizottság jelentése alapján a közgyűlés az egyleti pénztárt vezety titkárnak a mult évi számadások terhe alól a felmentvényt megadta, a közgyűlés jóváhagyta a f. évi költségvetésirányzatot s ezzel kapcsolatosan örömmel vette tudomásul, hogy a földmivélsügyi miniszter az egyület administratio kiadásaira hétezer korona évi segélyt engedélyezett.

Azután a titkár a gazdasági munkás és cseléd segélypénztárnak az 1912. évi VIII. t. c. által történt kiegészítésével beállott módosításokat ismertette, melynek köztudatba való áttételére nézve magáévá tette a választmányi gyűlésnek ez ügyben hozott határozatait.

Végül a közgyűlés elhatározta dr Molnár Imre indítványára, hogy felkéri a földmivéls-

ügyi miniszter urat, hogy kegyeskedjék olyan intézkedéseket tenni, hogy a szőlő rekonstruálására nyújtott kölcsönök után tartalék címen vissza tartott 10 százalék, mi dazon szőlősgazdáknak a kik már a kölcsönt kifizették — vissza térítessék, mely után elnök a közgyűlést berekesztette.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése.
Budapesten

A gabonaüzésdén tegnap ismét nagyon szilárd volt az irányzat, kivétel nélkül, minden emelkedett.

Határidők sárlata:

Aprilisi buza	— — — —	12 01
Októberi buza	— — — —	11 95
Aprilisi rozs	— — — —	10 77
Októberi rozs	— — — —	9 40
Aprilisi zab	— — — —	10 03
Októberi zab	— — — —	8 90
Májusi tengeri	— — — —	9 43
Juliusi tengeri	— — — —	9 33

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése

Magyar hitelrészvény	— —	842 25
Oszták hitelrészvény	— —	635 50
Jelzálogbank	— —	467 50
Leszámitoló és pénzváltó	— —	539 —
Közuti vasut	— —	784 —
Oszták államvasut részvény	— —	727 50
Salgótarjáni kőszén	— —	717 —
Városi vasut	— —	409 —

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA;

Gyermekkoszik, kerti butorok, utazó kosarak, bőrárak, női ridikülök, sétabotok és játékaruk, ugyszinte mindennemű bazár-cikkek legolcsóbban beszerezhetők:

Kolin Náthán-nál

Rákóczi-ut 10. szám.

A Leszámitoló és Jelzálogbank Rt. épületében egy 5 szobás Bémer-térre néző lakás

május 1-től kiadó.

Krème „NINON“

Legjobb szer, szeplő, májfolt ellen, pár napi használat után az arc hófehér, üde színt kap, teljesen ártalmatlan. -: Egy tégly 1 kor., hozzá szappan 1 kor. Kapható:

Vadász Albert

drogériájában.

1912. május havi Költözködők figyelmébe!

A legdúsabb választékot gyapju, tapestry és spárga futókban, valamint háló-ebédlő és szalon nagyszőnyegekben

Leitner Márton
cégnél Zöldfa-utca

találjuk, ahol csipke-szővet- és plüsch-függönyöket, ágygarnitúrákat és hencsertakarókat is a legkülönfélébb izlésnek megfelelően

renkívül olcsó árak

mellett kaphatunk. Valódi perzsa és smyrna szőnyegekben óriási választék! Menyasszonyi kelengyék óriási raktára **300—10.000** kor.-ig előzetes költségvetés mellett. — Női ruhaszövetek, francia delainek, grenadinok és kartonok impozáns választékban! — Elvem legszolidabb kiszolgálás és olcsó

szigoruan szabott árak

folytán a vevőközönség minél szélesebb rétegeit üzletemhez szoktatni!

Telefonszám: 413.

Alapított 1850.

Alapított 1850.

Van szerencsém a n. é. gazdaközönségnek ajánlani a legkifünőbb

vető-magvaimat.

Valódi eredeti kifünötött takarmányrépa-fajokat.

Oberndorfi kerek sárga;

Mamuth óriás hosszú vörös, ecken-dorfi olajbogyó sárga palackalaku hosszú.

Államilag vizsgált arankamentes, magyar lucerna, stíriai vörös lóhere.

Pázsit díszlű vegyülék.

Angol perje, muhar, bükköny, paprika-köles, kendermag, kék mák, dug hagymák, cukor-cirok. Kifli-burgonya.

Gazdálkodó és kereskedő urak figyelmét felhívom jutányos áramra.

A legjobb konyhakerti virágmagvak és gumók.

A t. gazdaközönség b. megrendeléseit a legnagyobb készséggel várva, maradok kiváló tisztelettel:

Dell'Ortó Károly

magkereskedése a „Zöld Koszoru“-hoz.

Nagyvárad, Szent László-tér.

Képes árjegyzéket kívánatra bérmentve küldök.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesítek csomagolási költség nélkül.

Bükkfa parkett

fedélcserep, mész, cement, gipsz, fedéllemez, elszigetelőlemez, nád,

Budweissi kályhák

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

Ungváry és Tokai

Bankbizományi birtokvasárlási, eladási és erdő becslési irodája

RAKÓCZI-UT 10. SZÁM.

Helybeli és vidéki telefonszám 725.

Haszonbérbeadás.

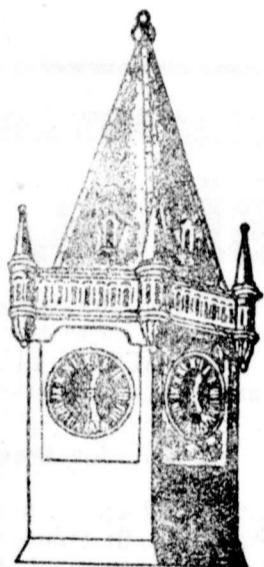
Biharmegye, Nagykereki község határában egy 700 kis hold területű (1000 □-öles) tagbirtok. 1912. évi október hó 1-ső napjától kezdődőleg — haszonbérbe adatik. Közvetítők nem díjazatnak. Bővebb felvilágosítást ad

Magyary Miklós

ügyvéd, Székelyhidon.
Telefon szám 13.

**Sarkady és Szánthó
TORONYÓRA GYÁRA**

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.

Ajánlja 1 hétben egyszer felhuzandó és 1 napban egyszer felhuzandó toronyóráit „szegecs” és „szabadlengésű” járattal, rézkerekekkel. Olcsó árak.

TÖBB ÉVI JÓTÁLLÁS.

Villanyerő berendezés.

Arjegyék kívánatra
Saját ház.

KIADÓK!

Május 1-én jutányos házbérrel 2—4 szobás lakások stb. Ugyanitten egy üzlethelyiség, alkalmas borbély, szabó cipész és mészárosnak.

Bővebbet Körös utca 33. szám.

PÉNZ PÉNZ PÉNZ

HA SZERENCSES
PÉNZT SZEREZHET
A
FREDIN
CIPŐKRÉMMEL
MERT

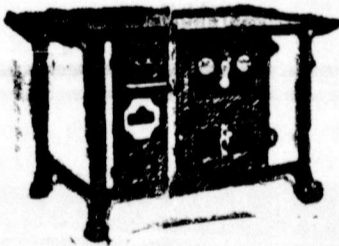
MINDEN 100-ik DOBOZ FENEKÉN 20 fillér
MINDEN 1000-ik FENEKÉN 1 korona

TALÁLHATÓ
SELLE & KARY
WIEN XIII
BUDAPEST, VI. BATHOK-UTCA 7/B.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez
NAGYVÁRAD, Pereces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegárak állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Arjegyék ingyen és bérmentve.

FÉLIX-FÜRDŐ

téli és nyári gyógyhely. Európa leggazdagabb kénes hév víz forrása. Víz hőfoka 49° C. 17 millió liter víz mennyiség. Csusz, köszvény, ischiás, izzadmányok és női betegségek ellen. 1909-ben 9200 beteg hagyta el gyógyultan, javultan a páratlanul hatásos fürdő gyógyforrásait. **Penzió rendszer október 1-től május hó 1-ig.** Elsőrendű ellátás, reggeli, ebéd, vacsora, fűtés, szoba világítás, egyszeri fürdés a Ferencz-fürdőbe pocró-czozással hetenként **56 koronába** kerül.

A Viktor szálló folyosója össze van kötve a fürdőkkel. A folyosókon lévő kályhák állandóan fűtve vannak. Bármilyen időben meghülés veszélye nélkül lehet a kurát eredménnyel használni.

Posta, távirtda, interurbán telefon, állandó gyógyszer-tár a fürdő telepen. Prospektust küld az igazgatóság.

Üzletünket véglegesen felosztatjuk.

A raktáron levő rőfös áruk, mint szövetek, fehérneműek minden elfogadható árban lesznek árusítva. Használja fel mindenki a kedvező alkalmat. Az üzlethelyiség kiadó. Berendezés eladó.

Tisztelettel

Wallerstein Fülöp Fiai
Rákóczi-ut, Huzella czéggel szemben.

Akiknek a szívük fáj....
stb. kuplékat, népdalokat, katonai és cigányzenét élet-hűen játsza az eredeti „EUFON” tölcsernélküli beszélő gép,

mely 5 legújabb duplalemezzel csak 40 korona. »Wagner Hangszerkirály«-nál, Budapest, József-körút 15. szám. — Gyorsjavító műhely. — Használt lemezeket becsere. Nagy fényképes árjegyzék ingyen

Épület- és diszmű bádogos.

Fürdőszobák berendezésére legdiszesebb és legcélzerűbb kivitelben a modern technika legököltekesebb rendszere szerint, valamint vízvezetékek elkészítésére legmelegebben ajánljuk

DENGELEGI ÁRMIN

BÁDOGOS,

vízvezeték-szerelő és fürdőszoba berendező géget, Nagyváradon, Kolozsvári-utca 44. sz. alatt, amely elsőrangú, legtartósabb anyaggal dolgozik és lelkiismeretes munkát szállít.

ELVÁLLAL minden e szakmába vágó munkákat, épületek fedését, kerti és egyéb locsoló csapok készítését. Igen jutányos áron a közönség teljes meglegedésére.

Egy modern 3 szobás utcai lakás szükséges mellékhelyiségekkel együtt május 1-től kiadó. Kosuth Lajos-utca 6. Ertekezhetni a Polgári Takarékpénztár Részvénytársaságnál.

FŐ A SZORGALOM ÉS A PONTOSÁG!

Puskás Károly

uri divat férfi szabó, Szent János-utca 45. sz.

Elvállalok mindennemű férfi ruhák készítését a legújabb divat szerint izléses kivitelben, valamint elvállalok átalakítást, javítást, tisztítást. Hitelképes egyéneknek kedvezményes részletfizetésre is készítek a legszolidabb árban.

Mintáim vannak dús választékban elsőrendű gyárakból.

Értesítés.

Van szerencsém az igen tisztelt megrendelőim és a nagybecsű közönség szives tudomására hozni, hogy a KOVÁCS és LUX cégből kiléptem s üzletemet ideiglenesen

Füzes-utca 14 szám

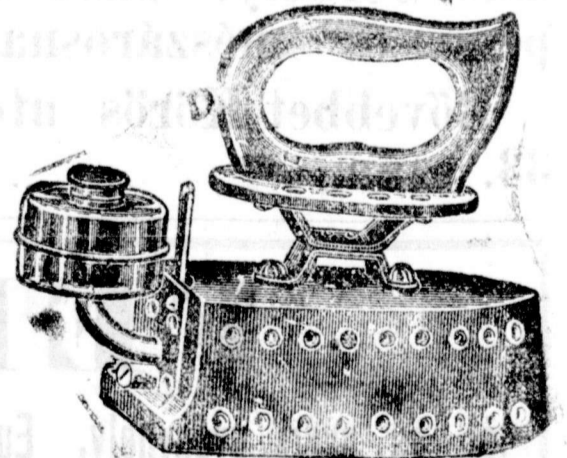
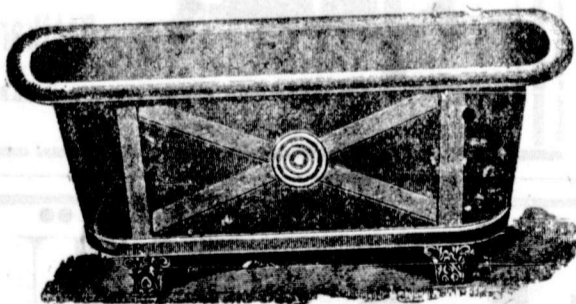
alá helyeztem át. Készítek modern butorokat, portálékat, kávéház és üzletberendezéseket, épület-munkákat. Május 1-től villanyerőre berendezve, külön butor osztály. A n. é. közönség szives pártfogását továbbra is kérve, vagyok teljes tisztelettel

Kovács Zsigmond, műasztalos.

Lakás: Körös-utca 9.

Telefon szám 10 87.

Műhely: Füzes-u. 14.

Fürdőkádból

legnagyobb választék minden nagyságban.

Ruha mosó és mangorló gépek, modern konyha berendezések kizárólag

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon 390.

